

INSTYTUT EKONOMIKI ROLNICTWA
i GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ
– PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY

AGENCJA
RYNKU ROLNEGO

MINISTERSTWO ROLNICTWA i ROZWOJU WSI

NR
43

RYNEK MLEKA

stan i perspektywy

ISSN 1231-2673

ANALIZY
RYNKOWE

WRZESIEŃ 2012

Spis treści

REASUMPCJA

- I. Uwarunkowania makroekonomiczne – *Tadeusz Chrościcki*
 - II. Produkcja mleka – *J. Seremak-Bulge*
 - III. Przetwórstwo mleka – *J. Seremak-Bulge*
 - IV. Spożycie mleka i jego przetworów – *K. Świetlik*
 - V. Handel zagraniczny mlekiem i jego przetworami – *P. Szajner*
 - VI. Interwencja na rynku mleka – *J. Sych-Winiarek*
 - VII. Ceny – *J. Seremak-Bulge, K. Świetlik*
- Aneks

**Przy publikowaniu fragmentów analizy oraz informacji i danych liczbowych
prosimy o podanie źródła.**

Analizę przygotowano w Zakładzie Badań Rynkowych IERiGŻ-PIB
Świętokrzyska 20, 00-950 Warszawa

Kierownik Zakładu – dr hab. Jadwiga Seremak-Bulge, prof. nadzw. IERiGŻ-PIB, tel.: (22) 505-46-66

AUTORZY:

dr hab. Jadwiga Seremak-Bulge,
prof. nadzw. IERiGŻ-PIB
• IERiGŻ-PIB •
Tel.: (22) 505-46-66

dr hab. Krystyna Świetlik,
prof. nadzw. IERiGŻ-PIB
• IERiGŻ-PIB •
Tel.: (22) 505-47-07

mgr Martyn Mieczkowski
• ARR • Warszawa
Tel.: (22) 661-70-17

dr inż. Piotr Szajner
• IERiGŻ-PIB •
Tel.: (22) 505-47-19

mgr inż. Teresa Zdziarska
• IERiGŻ-PIB •
Tel.: (22) 505-44-40

Analizę zrecenzowała i zatwierdziła w dniu 18.09.2012 r. Rada Rolniczych Analiz Ekonomicznych w składzie:
Tadeusz Chrościcki, Bogumiła Kasperowicz, Jan Małkowski, Jadwiga Seremak-Bulge, Iwona Szczepaniak,
Stanisław Stańko (wiceprzewodniczący), Marzena Trajer, Zdzisława Wiśniowska-Antonik, Maria Zwolińska (przewodnicząca).
Kolejna analiza wydana będzie w kwietniu 2013 r.

Pogorszenie koniunktury i spadek cen na światowym rynku w pierwszej połowie 2012 r. znalazły odzwierciedlenie na krajowym rynku mleka przede wszystkim w postaci spadków cen na poziomie zbytu i producenta, oraz pogorszenia kondycji finansowej mleczarni. Natomiast ceny nabiału na poziomie detalu nieznacznie wzrosły, przy spadku cen masła. Nie wywarło to jednak wpływu na wielkość produkcji i sprzedaży mleka, która w roku bieżącym jest konsekwencją decyzji podjętych pod wpływem dobrej koniunktury w latach 2010-2011. Szacuje się, że produkcja mleka pod wpływem znacznego wzrostu mleczności oraz wyhamowania redukcji pogłowia krów mlecznych zwiększy się w 2012 r. o 2,2% i przekroczy 12,3 mld l. Wydajność krów użytkowanych mlecznie zwiększy się do 5050 l (5194 kg) pod wpływem postępującej restrukturyzacji i postępu genetycznego. Sprzedaż mleka prawdopodobnie przekroczy 10,1 mld l, przede wszystkim w wyniku dynamicznie rosnącego skupu.

W pierwszym półroczu skup mleka był o 8,6% większy niż w analogicznym okresie roku poprzedniego, a Polska należała do krajów o największej dynamice dostaw mleka w UE. Mimo obniżenia dynamiki skupu w II i III kwartale skup mleka w ciągu pierwszych 8 miesięcy br. wyniósł ponad 6,5 mld l i o 7,6% przekraczał poziom ubiegłoroczny. Coraz bardziej prawdopodobne jest więc przekroczenie

narodowej kwoty mlecznej w roku 2012/13, która została zwiększona o 1% do 9,96 mld kg.

Przyspieszenie wzrostu produkcji spowodowało nieznaczne zwiększenie nadwyżki podaży nad krajowym zużyciem (do 13,0%), mimo wzrostu spożycia. Bilansowe spożycie nabiału i masła wyrażone w ekwiwalencie mleka surowego w 2011 r. wzrosło do 277 kg/mieszkańca. Wpłynął na to ponad 2% wzrost spożycia nabiału (do 195 l/mieszkańca), przy spadku spożycia masła (do 4,1 kg/mieszkańca). Ocenia się, że w 2012 r. spożycie masła utrzyma się na ubiegłorocznym poziomie (4,1 kg/mieszkańca), a spożycie nabiału wyrażone w ekwiwalencie mleka surowego zwiększy się do 198 l/mieszkańca.

Dynamicznie rosnące dostawy mleka do mleczarni skutkowały większym przerobem mleka oraz produkcją większości przetworów mlecznych. Przede wszystkim wzrosła produkcja serów dojrzewających (o 18,9%), mleka w proszku (o 12,3%), mleka skondensowanego (o 11,9%) i serwatki (o 12,0%), przy stabilizacji produkcji masła oraz znacznym zmniejszeniem zwiększaniu produkcji produktów świeżych (o 2,7-8,5%), kierowanych przede wszystkim na zaopatrzenie rynku wewnętrznego. Jedyną grupą produktów, których produkcja w tym okresie zmalała były jogurty, których wytworzono o 4,4% mniej niż w pierwszym półroczu 2011 r.

Znaczne zwiększenie przerobu mleka, a także zmiany struktury produkcji skutkowały 4,7% zwiększeniem wartości sprzedaży przemysłu mleczarskiego do 13,3 mld zł w pierwszym półroczu 2012 r., mimo spadku cen zbytu o 6,7%. Pogorszyła się jednak kondycja finansowa mleczarni, choć jest lepsza niż w kryzysowym 2008 r. Wartość zysku zmalała o 1/4, pogorszyły się wszystkie wskaźniki rentowności, a udział firm rentownych zmniejszył się do zaledwie 51% w liczbie przedsiębiorstw i 72,6% w wartości sprzedaży sektora.

Mimo niższych cen poprawiły się wyniki handlu zagranicznego przetworami mlecznymi. Wzrost wolumenu eksportu (o 5,8%) przy ograniczeniu importu o 13,7% umożliwiły poprawę dodatniego salda obrotów z zagranicą branży mleczarskiej o 12,1% do ponad 458 mln EUR, przy zwiększeniu ilościowej nadwyżki eksportu nad importem o 24,5% do 660 mln l ekwiwalentu mleka surowego. Do poprawy salda handlu zagranicznego przetworami mlecznymi przyczyniła się również zmiana struktury eksportu, co spowodowało, że średnia cena uzyskana w eksporcie w przeliczeniu na 1 t ekwiwalentu mleka surowego była w pierwszej połowie 2012 r. tylko o 2% niższa (642 EUR/t) niż w pierwszym półroczu 2011 r. (653 EUR/t).

Tabela 1

Bilans mleka krowiego (w tys. ton)

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012 ^{a)}	2013 ^{b)}
Produkcja	12439	12270	12405	12690	12600
Import ^{c)}	632	823	941	906	900
Razem do dyspozycji	13070	13093	13346	13596	13500
Eksport ^{c)}	2185	2192	2226	2367	2240
Na pasze	515	515	515	515	515
Na spożycie	10370	10386	10605	10714	10745
w tym samozaopatrzenie	2007	1904	1904	1853	1750
Razem rozchody	13070	13093	13346	13596	13500
Samowystarczalność^{d)} (%)	114,3	112,6	111,6	113,0	111,9

a) Szacunek IERIGŻ-PIB na podstawie wyników I półroczu.

b) Prognoza IERiGŻ-PIB.

c) Wolumen eksportu i importu obliczono wykorzystując współczynniki zawartości suchej masy, zgodnie z rozdziałem V.

d) Liczona jako stosunek produkcji do zużycia wewnętrznego (spożycie plus zużycie paszowe).

Źródło: Obliczenia IERiGŻ-PIB na podstawie danych GUS i CAAC.

SUMMARY

The worsening economic situation and declining global prices in the first half of 2012 were reflected in the national milk market, first and foremost in the drop of prices at the sales and producer level, and in the worsening of the financial standing of dairies. On the other hand, retail prices of dairy products slightly increased, while the prices of butter decreased. This, however, failed to influence the volume of milk production and sales, which this year result from decisions taken at the times of good economic outlook in 2010-2011. It is estimated that due the significant increase in milk yield and the slowdown in reduction of the cow population, milk production will grow in 2012 by 2.2%, exceeding 12.3 billion litres. Milk yield of dairy cows will increase to 5,050 l (5,194 kg), owing to progress in restructuring and advanced genetics. Milk sales will probably exceed 10.1 billion litres, mostly as a result of the dynamic growth in purchases.

In the first half of the year, the purchase of milk was 8.6% greater than in a parallel period of the previous year, and Poland was one of the countries with the highest dynamics of milk deliveries in the EU. Despite the lower dynamics of purchase in second and third quarter, within the first 8 months of this year the volume of purchase totalled more than 6.5 billion litres, i.e. by 7.6% more than last year. It is increasingly more likely that national milk quota

for 2012/13, which has already been increased by 1% to 9.96 billion kg, will be exceeded.

The accelerating growth in production resulted in a slight increase in the surplus of supply over national consumption (to 13.0%), despite an increase in the latter. Statistical consumption of dairy products and butter expressed in terms of the raw milk equivalent in 2011 increased to 277 kg per capita. This followed from the consumption of dairy products growing by nearly 2% (to 195 l per capita), while the consumption of butter decreased (to 4.1 kg per capita). It is estimated that in 2012 the consumption of butter will remain at the same level as last year (4.1 kg per capita), while the consumption of dairy products expressed in terms of the raw milk equivalent will increase to 198 l per capita.

The dynamic growth of the supply of milk to dairies resulted in a greater volume of milk processing and production of most dairy products. First and foremost, growth was recorded in respect to the production of ripened cheeses (by 18.9%), milk powder (by 12.3%), condensed milk (by 11.9%) and whey (by 12.0%); butter production stabilised, while the production of fresh products intended primarily for the domestic market, grew at a significantly lower pace (by 2.7-8.5%). Yoghurts were the only group of products the production of

which diminished in this period; their production was 4.4% smaller than in the first half of 2011.

The significant increase in the processing of milk, as well as changes in the structure of production resulted in an increase in dairy industry sales by 4.7% to PLN 13.3 billion in the first half of 2012, despite purchase prices dropping by 6.7%. However, the financial standing of dairies deteriorated, even though it is better than in the crisis year of 2008. The value of profit diminished by one-fourth, all profitability indicators dropped, and the share of profitable enterprises decreased to only 51% in terms of the number of enterprises and to 72.6% in terms of the value of the sector sales.

In spite of lower prices, the results of foreign trade in dairy products improved. Due to the greater (by 5.8%) volume of exports, with imports reduced by 13.7%, it was possible for the positive balance of dairy industry foreign trade to improve by 12.1% to more than EUR 458 million, with the surplus of exports over imports in terms of quantity increasing by 24.5% to 660 million l of the raw milk equivalent. The improvement in the balance of foreign trade in dairy products was also due to a change in the structure of exports, which made the average price obtained in exports per 1 t of the raw milk equivalent only 2% lower (EUR 642/t) than in the first half of 2011 (EUR 653/t).

Table 1
Cow milk balance (thousand tonnes)

Description	2009	2010	2011	2012 ^{a)}	2013 ^{b)}
Production	12,439	12,270	12,405	12,690	12,600
Imports ^{c)}	632	823	941	906	900
Total at disposal	13,070	13,093	13,346	13,596	13,500
Exports ^{c)}	2,185	2,192	2,226	2,367	2,240
For animal feedingstuff	515	515	515	515	515
For consumption	10,370	10,386	10,605	10,714	10,745
of which self-supply	2007	1904	1,904	1,853	1,750
Total uses	13,070	13,093	13,346	13,596	13,500
Self-sufficiency^{d)} (%)	114.3	112.6	111.6	113.0	111.9

^{a)} IAFE-NRI estimates based on results for the first half of the year.

^{b)} IAFE-NRI forecast.

^{c)} The volume of exports and imports was calculated with the use of dry matter content coefficients in line with Chapter 5.

^{d)} Calculated as the ratio of production to internal consumption (food use plus feedingstuff use).

Source: IAFE-NRI calculations based on data from the CSO and the Analytical Centre of Customs Administration.

W serii Analizy Rynkowe w najbliższym czasie ukażą się:

1. Rynek pasz (32) • wrzesień 2012,
2. Rynek ziemniaka (39) • październik 2012,
3. Rynek zbóż (43) • październik 2012,
4. Rynek mięsa (43) • październik 2012,
5. Rynek rzepaku (42) • październik 2012,
6. Rynek ryb (18) • listopad 2012,
7. Rynek drobiu (42) • listopad 2012,
8. Rynek owoców i warzyw (41) • listopad 2012,
9. Popyt na żywność (14) • marzec 2013,
10. Rynek środków produkcji dla rolnictwa (40) • marzec 2013,
11. Handel zagraniczny produktami rolno-spożywczymi (37) • marzec 2013,
12. Rynek pasz (33) • kwiecień 2013,
13. Rynek mleka (44) • kwiecień 2013,
14. Rynek ryb (19) • kwiecień 2013.

INSTYTUT EKONOMIKI ROLNICTWA
I GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ
PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY

Druk i usługi poligraficzne dostosowane do Twoich potrzeb!

Wykorzystujemy nowoczesne systemy druku cyfrowego dające wierne odwzorowanie obrazu, pozwalające w krótkim czasie na druk czarno-białych i barwnych materiałów w najwyższej jakości.

W naszej ofercie znajdują Państwo **usługi drukarni** (wizytówki, ulotki, papiery firmowe, foldery, broszury, książki, gazetki reklamowe, plakaty, materiały szkoleniowe, nadruki na kopertach, widokówki, zaproszenia, identyfikatory, dyplomy, etykiety, naklejki) jak i cały wachlarz **usług introligatorskich**.

Zaproponujemy indywidualną wycenę i dobór najlepszej techniki wydruku, aby otrzymany finalny produkt cechował się najlepszą jakością i atrakcyjną ceną.

Zapraszamy do korzystania z naszych usług

**Dział Wydawnictw
ul. Szkolna 2/4**

tel. (22) 50 54 520, (22) 50 54 430
fax (22) 50 54 636, e-mail: dw@ierigz.waw.pl

Prenumerata Analizy (2 zeszyty) w 2012 roku wynosi 42 zł.

Zamówienia z podaniem tytułu i ilości egzemplarzy prosimy kierować do Działu Wydawnictw Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowego Instytutu Badawczego, ul. Świętokrzyska 20, skr. poczt. 984, 00-950 Warszawa, tel.: (22) 505-46-85, faks: 505-46-36
e-mail: dw@ierigz.waw.pl <http://www.ierigz.waw.pl>